

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
 - 1.1.1 ประชากรในการสัมภาษณ์ รวม 244 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายที่ควบคุมดูแลงานแนะแนว หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 122 คน และผู้ที่รับผิดชอบงานแนะแนว ได้แก่ หัวหน้างานแนะแนว และครู-อาจารย์แนะแนว จำนวน 122 คน จาก 61 โรงเรียน
 - 1.1.2 ประชากรในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จำนวน 541 คน จาก 61 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง
 - 1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 60 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 คน และผู้รับผิดชอบงานแนะแนว จำนวน 30 คน จาก 15 โรงเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูประจำชั้น/

ครูที่ปรึกษา จำนวน 164 คน จาก 15 โรงเรียน

วิธีได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์จริงพบว่า หัวหน้างานแนะแนว และครู-อาจารย์แนะแนวของโรงเรียนบางแห่งปฏิบัติหน้าที่ซ้ำกัน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ในส่วนของผู้รับผิดชอบงานแนะแนวจึงเหลือเพียง 27 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

2.1 แนวการสัมภาษณ์ มี 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และชุดที่ 2 สำหรับผู้รับผิดชอบงานแนะแนว โดยแต่ละชุดแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว

2.2 แบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด สำหรับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว

2.3 แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแนะแนว ได้แก่ คำสั่งโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว รายงานการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนว บันทึกการดำเนินงานและระเบียบสนธิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง แบบสอบถาม ส่วนหนึ่งผู้วิจัยส่งและรับคืนด้วยตนเอง อีกส่วนหนึ่งให้ส่งคืนทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์เนื้อหาหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลจากการศึกษาเอกสารใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการ 11 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว และมีประสบการณ์ทางการศึกษาอบรมด้านแนะแนวโดยเคยผ่านการอบรมทางด้านแนะแนว ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้รับผิดชอบงานแนะแนวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการ 11 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว และมีประสบการณ์ทางการศึกษาอบรมด้านแนะแนวโดยเคยผ่านการอบรมทางด้านแนะแนว

1.2 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุไว้มากที่สุด และรองลงมา มีดังนี้

1.2.1 การดำเนินงานทั่วไปของงานแนะแนว มีสภาพดังนี้

โรงเรียนสามารถจัดดำเนินการแนะแนวได้ครบทั้ง 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผล มีการวางแผนงานแนะแนว กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนว โดยนโยบายที่กำหนดคือโรงเรียนจะจัดดำเนินการแนะแนวให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมและรู้จักรับผิดชอบ และจัดให้มีการป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการ มีการจัดสายบริหารงานโดยจัดงานแนะแนวอยู่ในฝ่ายบริการและฝ่ายวิชาการ และจัดดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ โดยมีโครงการแนะแนวสัญจร โครงการจัดหาทุนการศึกษาและของบริจาค และโครงการส่งเสริมบุคลิกภาพของนักเรียนเป็นโครงการที่รองรับการแนะแนว และกำหนดให้ครูทุกคนมีหน้าที่ในการแนะแนวตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่วนวิธีการจัดผู้รับผิดชอบงานแนะแนวนั้น จัดโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ในการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักในความสำคัญของงานแนะแนว ดำเนินการโดยชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงบทบาทของตนเองที่มีต่องานแนะแนว ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรรู้จักและมีความเข้าใจในงานแนะแนว และสนับสนุนให้บุคลากรมีความสามารถในงานแนะแนว โดยส่งเข้ารับการอบรมทางด้านแนะแนว

และผู้บริหารให้การนิเทศและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ในการประสานงานด้านแนะแนว ภายในโรงเรียนมีครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลัก การประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก มีการประสานงาน โดยครูแนะแนวร่วมกับบุคลากรอื่น ในเรื่องของการได้รับความช่วยเหลือจาก บุคคลหรือหน่วยงานอื่น บุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือคือศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ศูนย์แนะแนวประจำจังหวัด ผู้บริหารหน่วยงานและผู้ประสบความสำเร็จใน ชุมชน และพระภิกษุหรือผู้นำทางศาสนา โดยให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสารข้อมูล การเงิน การจัดฝึกอบรมและเป็นวิทยากร มีการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวที่เป็นระบบ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประสบความสำเร็จ

1.2.2 การจัดบริการแนะแนว 5 บริการ มีสภาพดังนี้

บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการศึกษาและรวบรวม ข้อมูลในเรื่องสถานภาพทั่วไป สุขภาพ ผลสัมฤทธิ์ ความถนัด การปรับตัว ความสนใจ โครงการ ชีวิตในอนาคต และภูมิหลัง โดยใช้วิธีการสอบถาม เยี่ยมบ้านนักเรียนและบันทึกระเบียบสะสม บริการสนเทศมีการให้ข้อมูลทางการศึกษา ข้อมูลทางด้านอาชีพ ข้อมูลทางด้านส่วนตัว สังคมและการปรับตัว โดยให้ข้อมูลแก่นักเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยการบอกข้อมูล กับนักเรียนโดยตรง บริการให้คำปรึกษา มีการให้คำปรึกษาในเรื่องการศึกษา เรื่องอาชีพ เรื่อง ส่วนตัว สังคมและการปรับตัว โดยให้คำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มที่ถือเอาผู้ขอรับคำ ปรึกษาเป็นศูนย์กลาง และไม่มีการนัดหมายล่วงหน้า บริการจัดวางตัวบุคคลมีการจัดวางตัว บุคคลทางการศึกษา และจัดวางตัวบุคคลทางอาชีพ โดยวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของ นักเรียน วิเคราะห์สภาพและความจำเป็นจากข้อมูลและเรียงลำดับความจำเป็นแล้วหาทาง ช่วยเหลือ สำหรับบริการติดตามและประเมินผลมีการติดตามและประเมินผลนักเรียนที่ได้รับ บริการแนะแนว ติดตามนักเรียนที่จบจากโรงเรียนไปแล้ว และติดตามนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน กลางคัน โดยวิธีการสัมภาษณ์ สอบถามบุคคลที่มีความสัมพันธ์หรือมีความรู้จักคุ้นเคยใกล้ชิด นักเรียนที่ต้องการติดตาม และใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม

1.3 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรม- สามีญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่มีผู้ระบุไว้มากที่สุด และรองลงมา มีดังนี้

1.3.1 ปัญหาทั่วไปของการดำเนินงานแนะแนว พบว่า ด้านสถานที่และอุปกรณ์มี ปัญหาห้องแนะแนวขาดความเป็นเอกเทศและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านนักเรียนมีปัญหา นักเรียน ขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้นและนักเรียนไม่กล้าเข้าใช้บริการแนะแนว ด้านบริหารงาน

แนะแนวมีปัญหาบุคลากรไม่ทราบบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง ผู้ปฏิบัติงานแนะแนวไม่ได้ศึกษาด้านแนะแนวมาโดยตรง ผู้ปฏิบัติงานแนะแนวขาดประสบการณ์ด้านแนะแนว ไม่ได้รับความร่วมมือ จากบุคลากรและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในงานแนะแนว ส่วนด้านผู้ปกครองมีปัญหา ผู้ปกครองไม่มีเวลาและผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนะแนว

1.3.2 ปัญหาการจัดบริการแนะแนว 5 บริการ พบว่า บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมีปัญหาครูไม่มีเวลาในการรวบรวมข้อมูลและนักเรียนให้ข้อมูลได้ไม่ชัดเจน บริการสนเทศมีปัญหาขาดเอกสารข้อมูลในการให้บริการ ขาดคนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดป้ายนิเทศและนักเรียนไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ บริการให้คำปรึกษามีปัญหานักเรียนไม่กล้าขอคำปรึกษาและครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลมีปัญหานักเรียนไม่ให้ความสนใจและขาดการ ดำเนินงานที่เป็นระบบ ส่วนบริการติดตามและประเมินผลมีปัญหาการดำเนินการติดตามทำได้ไม่ทั่วถึงกลุ่มเด็กทุกคนและการติดตามยังขาดระบบที่ดี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการ 11 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในและไม่มีประสบการณ์ทางการศึกษาอบรมด้านแนะแนว

2.2 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่มีผู้ระบุไว้มากที่สุดและรองลงมาดังนี้

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานแนะแนวในทุกด้าน คือ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน และให้ข้อมูลนักเรียนในกรณีที่เกิดปัญหา การให้ข้อสนเทศมีส่วนร่วมโดยการ รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรงและเป็นปัจจุบันและร่วมกับอาจารย์แนะแนวจัดทำเอกสารคู่มือการให้คำปรึกษามีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาโดยตรง การจัดวางตัวบุคคลมีส่วนร่วมโดยการสำรวจนักเรียนที่ยากจนเพื่อให้ได้รับทุน และเป็นกรรมการจัดสรรทุนให้นักเรียน การติดตามและประเมินผลมีส่วนร่วมโดยการติดตามการให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้านต่าง ๆ และติดตามนักเรียนที่ออกกลางคันและที่จบการศึกษาแล้ว สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวมีส่วนร่วม โดยร่วมประเมินผลเมื่อสิ้นโครงการและรายงานผลเป็นระยะตามที่งานแนะแนวกำหนด

2.3 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ปัญหาที่มีผู้ระบุไว้มากที่สุดและรองลงมาคือ ด้านผู้ปกครอง มีปัญหาผู้ปกครองไม่มีความรู้และผู้ปกครองไม่มีเวลา ด้านการบริหารงานแนะแนวมี ปัญหาผู้ปฏิบัติงานแนะแนวไม่มีเวลาทำหน้าที่อย่างเต็มที่ และขาดบุคลากรแนะแนว ด้านสถานที่ และอุปกรณ์มีปัญหาอุปกรณ์ไม่เพียงพอและอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ด้านคุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานแนะแนวมี ปัญหาผู้ปฏิบัติงานแนะแนวไม่ได้ศึกษาทางด้านแนะแนวมาโดยตรง และขาดประสบการณ์ด้านแนะแนว ส่วนด้านนักเรียนมีปัญหานักเรียนไม่เข้ารับบริการแนะแนว และนักเรียนไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสาร

3.1 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่พบจากเอกสารตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไปคือ โรงเรียนมีการจัดโครงการแนะแนว การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานภายนอก การประเมินผลการดำเนินงานแนะแนว มีการจัดบริการสนเทศและบริการให้คำปรึกษาทางด้านการศึกษา ส่วนตัว สังคม และการปรับตัว บริการจัดวางตัวบุคคลทางด้านการศึกษา และบริการติดตามประเมินผลนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวและนักเรียนที่จบจากโรงเรียนไปแล้ว

3.2 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่พบจากเอกสารตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไปคือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน การดำเนินงานไม่เป็นระบบและไม่ชัดเจน นักเรียนไม่เข้ารับบริการเท่าที่ควร ครูไม่มีเวลาในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนให้ครอบคลุมพอ ขาดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขาดเอกสารข้อมูลในการให้บริการสนเทศ ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษา ไม่มีการบันทึกการให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ และนักเรียนไม่ให้ความสนใจในการจัดวางตัวบุคคล

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่สำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว และครูประจำชั้น /

ครูที่ปรึกษาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิทย์ ทรัพย์มี และ จุรี วิทิตินกร (2528 อ้างถึงใน วัชรวิทย์ ทรัพย์มี, 2531 : 163) ที่พบว่า มีผู้ให้บริการให้คำปรึกษาเพียงร้อยละ 31.56 ที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาแนะแนวและ/หรือจิตวิทยาการศึกษา และร้อยละ 22.34 มีวุฒิปริญญาโทสาขาแนะแนวและ/หรือจิตวิทยาการศึกษา และตามที่ อุษณีย์ เย็นสบาย (2533 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดบริการแนะแนวเป็นวิชาชีพ (Professional) ไม่ใช่จะทำกันได้ทุกคน ฉะนั้นผู้ที่ทำงานด้านนี้จะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการแนะแนวอย่างถูกต้องจะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในสังคมอนาคตของไทย เนื่องจากปัญหาในสังคมจะมีความรุนแรงมากขึ้น สภาพของสังคมและค่านิยมของคนเปลี่ยนแปลงไป นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสำคัญของสังคมจึงจำเป็นต้องได้รับการแนะแนวอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา โรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการแนะแนวให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของนักเรียน และจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนได้สนับสนุนให้บุคลากรมีความสามารถในงานแนะแนวโดยการส่งครูเข้ารับการอบรม และผู้บริหารให้การนิเทศและให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน ซึ่งนับว่าเหมาะสมและแสดงให้เห็นว่าขณะนี้โรงเรียนก็มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาในเรื่องความรู้ทางด้านแนะแนวของบุคลากร แต่ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เพียงพอ และจากการสัมภาษณ์ถึงปัญหาพบว่าบุคลากรยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงควรพิจารณาปรับปรุงวิธีการเดิมที่ทำอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมมากขึ้น และพยายามหาวิธีการอื่นเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในงานแนะแนวมากขึ้น เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้เรื่องการแนะแนว การจัดฉาย วี ดี โอ เกี่ยวกับการแนะแนว และการจัดป้ายความรู้ทางด้านแนะแนว นอกจากนี้ควรปรับปรุงวิธีการทำงานของบุคลากรแนะแนวให้หลากหลายซึ่งอาจทำได้โดยการพาคณะครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานแนะแนว

2. ผลการวิจัยพบว่าทุกโรงเรียนมีการจัดดำเนินงานแนะแนว และมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 90 ที่สามารถจัดได้ครบ 5 บริการ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของการแนะแนว แต่จากผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้โรงเรียนจะสามารถจัดบริการแนะแนวได้ครบทั้ง 5 บริการ แต่พบว่ายังมีปัญหาหลายประการในแต่ละบริการ โดยปัญหาสำคัญที่พบในบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลคือ ครูไม่มีเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในบริการสนเทศคือขาดเอกสารข้อมูลในการให้บริการและขาดคนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดป้ายนิเทศ ในบริการให้คำปรึกษาคือนักเรียนไม่กล้าขอคำปรึกษา ในบริการจัดวางตัวบุคคลคือ

นักเรียนไม่ให้ความสนใจ และในบริการติดตามและประเมินผลคือการติดตามทำได้ไม่ทั่วถึงกลุ่มเด็กทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการแนะแนวในประเทศไทยของกรมวิชาการ (2537 : 35-36) ซึ่งพบว่ามีปัญหาในลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังต้องมีการปรับปรุงทั้งในด้านทรัพยากร และวิธีการทำงาน สำหรับวิธีการทำงานนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียน และสำรวจความพร้อมของครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดบริการให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังควรปรับปรุงระบบการบริหารงานแนะแนวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ลักษณะการจัดงานแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จัดงานแนะแนวได้เหมาะสมคือ มีการวางแผนงานแนะแนว มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนว มีการจัดสายบริหารงานแนะแนว มีการจัดดำเนินงานแนะแนวในรูปของคณะกรรมการ และมีการจัดโครงการต่างๆ รองรับงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับที่ พนม ลีมาอารีย์ (2533:266-267) กล่าวไว้ว่าการจัดและการบริหารโครงการแนะแนว จะมีประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าจัดให้มีการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนงานต่างๆ และเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบุคลากรด้านแนะแนวได้เหมาะสม คือจัดให้ครูทุกคนมีหน้าที่ในการแนะแนวตามบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการจัดผู้รับผิดชอบงานแนะแนวโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้อย่างชัดเจน และมีการชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงบทบาทของตนเองที่มีต่องานแนะแนว ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของกรมวิชาการ (ม.ป.ป:35-36) ที่ระบุสาระสำคัญไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนวและครูทุกคนให้เป็นลายลักษณ์อักษร จะต้องให้ครูทุกคนในโรงเรียนทำหน้าที่ช่วยครูแนะแนว จะต้องประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็น และให้ความร่วมมือกับงานแนะแนว แต่อย่างไรก็ตามจากผลการสัมภาษณ์ยังพบว่า มีปัญหาบุคลากรไม่ทราบบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในงานแนะแนว และขาดการทำงานที่เป็นระบบ ถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาที่มีผู้ระบุไว้ไม่สูงมากนัก แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการจัดดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน โรงเรียนควรจะหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเอกสารหลักฐานการทำงานให้เป็นปัจจุบัน และให้มีความชัดเจนในขั้นตอนการทำงานต่างๆ โดยโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ควรจะร่วมมือกันกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน

แนะแนวที่ชัดเจน และมีคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่ครูที่รับผิดชอบได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ นอกจากนี้ กรมวิชาการควรได้เข้ามามีบทบาทในการติดตามและเน้นย้ำให้โรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินงานแนะแนวให้เป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติ โดยให้มีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

4 เรื่องการได้รับความช่วยเหลือด้านแนะแนวจากบุคคลหรือหน่วยงานอื่น จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ และศูนย์แนะแนวประจำจังหวัด โดยได้รับความช่วยเหลือในรูปของการให้ความสนับสนุนทางด้านเอกสาร ข้อมูล ด้านการเงิน ด้านการจัดฝึกอบรมและการเป็นวิทยากร จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่าระหว่างหน่วยงาน มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภารกิจการปฏิบัติงานของศูนย์แนะแนวประจำจังหวัด ซึ่งกำหนดโดยกรมสามัญศึกษา (2538 : 8-9) และหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ซึ่งกำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 48) ที่พอสรุปได้ว่ามีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลืองานแนะแนวในระดับโรงเรียนโดยการจัดฝึกอบรมความรู้ทางด้านแนะแนวให้แก่ครู และให้การสนับสนุนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการแนะแนวแก่ทางโรงเรียน แต่จากสภาพความไม่สมบูรณ์ของงานแนะแนวในโรงเรียนส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยได้พบ แสดงให้เห็นว่าถึงแม้โรงเรียนต่างๆ จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานดังกล่าว แต่น่าจะเป็นไปในลักษณะที่ให้ความช่วยเหลือได้ไม่ทั่วถึง ไม่สม่ำเสมอ และให้ความช่วยเหลือได้ไม่ตรงกับสภาพความต้องการและความจำเป็นที่แท้จริง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ และสภาพที่ผู้วิจัยได้พบจริง พบว่าผู้รับผิดชอบงานแนะแนวส่วนใหญ่ ไม่ใช่ผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านแนะแนวโดยตรง ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานแนะแนวเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหน่วยงานต่างๆ ทั้งกระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษา ควรจะได้มีการสำรวจสภาพความต้องการและความจำเป็นในด้านการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรแนะแนว และดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามสภาพความต้องการและความจำเป็นที่แท้จริงของโรงเรียน

5. การจัดบริการแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ระบุว่าสามารถจัดได้ครบทั้ง 5 บริการ และจัดได้ครอบคลุมทั้งในเรื่องการศึกษา เรื่องอาชีพ เรื่องส่วนตัว สังคมและการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ของกรมวิชาการ (ม.ป.ป.:22) ที่กำหนดไว้ว่ากิจกรรมแนะแนวที่จัดต้องสนองและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล และต้องครอบคลุมด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และ

การพัฒนาบุคลิกภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามถึงการจัดบริการในแต่ละบริการ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับเรื่องการแนะแนวทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในเรื่องของการแนะแนวอาชีพไม่ได้จัดบริการให้นักเรียนอย่างเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของการประกอบอาชีพมากนัก การมาใช้บริการของนักเรียนส่วนใหญ่ จึงเน้นหนักไปทางการศึกษาและเรื่องส่วนตัว ซึ่งจากสภาพดังกล่าวอาจทำให้การจัดกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียน ไม่สามารถสนองจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา ของกรมวิชาการ (2538 : 10) ที่กำหนดไว้ว่ามัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม และการมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพได้เท่าที่ควร ประกอบกับในขณะนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาเป็นผลทำให้จำนวนนักเรียนในระดับมัศึกษามีเพิ่มมากขึ้น และเมื่อพิจารณาต่อไปถึงตำแหน่งงานและสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโรงเรียนควรจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนโดยหาวิธีการให้ข้อมูล ความรู้ทางด้านอาชีพแก่นักเรียนอย่างหลากหลาย เช่น จัดนิทรรศการแสดงความรู้ทางด้านอาชีพ จัดให้ผู้ประสบความสำเร็จทางอาชีพในท้องถิ่นมาบรรยายตามโอกาสต่าง ๆ จัดนักเรียนเยี่ยมชมสถานประกอบการต่าง ๆ และจัดกิจกรรมหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น

6. จากการตอบแบบสอบถามของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา พบว่ายังมีส่วนหนึ่งที่ระบุว่าไม่มีส่วนรับผิดชอบงานแนะแนว แสดงให้เห็นว่ายังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องบทบาทของครูทุกคนในงานแนะแนว ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ (ม.ป.ป. : 37-38) ที่กำหนดไว้ว่า ครูทุกคนต้องตระหนักว่าเป็นผู้มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ต้องศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่อยู่ในความดูแลโดยใช้เครื่องมือและเทคนิคที่เหมาะสม โดยประสานงานกับผู้ปกครองและครูแนะแนวตลอดเวลา ต้องให้ความร่วมมือกับครูแนะแนวในการแก้ปัญหาและติดตามผลนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการปรับตัว สอดแทรกไปในทุกวิชาที่สอน และสนับสนุนให้นักเรียนไปใช้บริการแนะแนวของโรงเรียน และภารกิจหลักทางการแนะแนวของครูอาจารย์ประจำชั้น หรือครูอาจารย์ที่ปรึกษาในแนวปฏิบัติงานแนะแนว ตามแผน

พัฒนางานแนะแนวของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลาที่ 1 (พ.ศ. 2535- 2539) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 : 34) ที่กำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่าการขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาทของตนเองของ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรอื่น ๆ มีผลทำให้งานแนะแนวไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเท่าที่ควร โรงเรียนควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองในชุมชน ได้มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของงานแนะแนวและบทบาทของบุคลากรต่าง ๆ ในการแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานแนะแนวกับทางโรงเรียน โดยอาจจะดำเนินการในลักษณะของการจัดทำแผ่นพับ เผยแพร่เกร็ดความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนว หรือจัดสัปดาห์เผยแพร่ความรู้ทางด้านแนะแนวโดยเชิญ ครู นักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วมงาน เป็นต้น

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาส่วนหนึ่ง ที่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโดยหลักการแล้ว ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ควรจะเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ที่ตรงกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนต่อไป

7. จากผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ปรากฏว่าปัญหาที่มีผู้ระบุไว้มากที่สุดคือปัญหาด้านสถานที่และอุปกรณ์ ได้แก่ ห้องแนะแนวขาดความเป็นเอกเทศ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และปัญหาที่มีผู้ระบุไว้น้อยที่สุดคือปัญหาด้าน ผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลา แต่ผลจากการตอบแบบสอบถามของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ปรากฏว่าปัญหาที่มีผู้ระบุไว้มากที่สุดคือปัญหาด้านผู้ปกครอง ได้แก่ผู้ปกครองไม่มีความรู้เพียงพอที่จะให้คำแนะนำทางด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน และปัญหาที่มีผู้ระบุไว้น้อยที่สุดคือปัญหาด้านนักเรียน ได้แก่นักเรียนไม่เข้ารับบริการแนะแนว จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนมองเห็นสภาพของปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความจำเป็นที่บุคลากรในหน่วยงานเดียวกันควรจะมองเห็นปัญหาร่วมกัน แต่จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าการที่บุคลากรมองเห็นสภาพของปัญหาที่แตกต่างกันนั้นเนื่องมาจากบุคลากรดังกล่าวอยู่ต่างสถานภาพกัน ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะสัมผัสหรือพบเห็นปัญหาในแง่มุมที่แตกต่างกัน โรงเรียนจึงควรจะนำเอาประเด็นนี้มาใช้ประโยชน์โดยการจัดประชุมบุคลากรแต่ละฝ่ายร่วมกันเป็นระยะ ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือ และประสานข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหา และเมื่อพิจารณาถึงวิธีการแก้ไขปัญหา พบว่ายังมีปัญหาจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้ดำเนินการแก้ไข และในบางปัญหาได้พยายามแก้ไขแล้ว แต่ผลที่ออกมายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่งจากการสัมภาษณ์และจากสภาพที่พบเห็น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผลเนื่องมาจากขาดการประสานข้อมูลจากบุคลากรในระดับต่าง ๆ ของโรงเรียน และขาดรูปแบบวิธีการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน โรงเรียนจึงควรประสานข้อมูลกันระหว่างบุคลากรระดับต่าง ๆ ในโรงเรียนและแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวโดยเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป

8. จากการศึกษาเอกสารพบว่ามีเอกสารที่ระบุถึงสภาพและปัญหาของการดำเนินงานแนะแนว แต่ยังคงขาดความสมบูรณ์กล่าวคือ การจัดทำเอกสารต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน และข้อมูลไม่ค่อยเป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่ายรวมถึงผู้ปกครอง ดังนั้นข้อมูลและความชัดเจนในการดำเนินงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ โรงเรียนจึงควรปรับปรุงระบบการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยการปรับปรุงการจัดทำเอกสารให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน เช่น อาจมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดทำเอกสาร และจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน
 - 1.1 ควรปรับปรุงระบบการบริหารงานแนะแนวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
 - 1.2 ควรมีการสำรวจความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนและความพร้อมของครูเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดบริการให้เหมาะสม
 - 1.3 ควรส่งเสริมให้มีการแนะแนวอาชีพโดยใช้วิธีการให้ข้อมูล ความรู้ทางด้านอาชีพแก่นักเรียนอย่างหลากหลาย เช่น จัดนิทรรศการแสดงความรู้ทางด้านอาชีพ จัดนักเรียนเยี่ยมชมสถานประกอบการต่าง ๆ จัดให้ผู้ประสบความสำเร็จทางอาชีพในท้องถิ่นมาบรรยายตามโอกาสต่าง ๆ และจัดกิจกรรมหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น
 - 1.4 ควรหาวิธีที่จะส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเอกสาร หลักฐานการทำงานให้เป็นปัจจุบัน และให้มีความชัดเจนในขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ โดยการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานแนะแนวที่ชัดเจน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่ครูที่

รับผิดชอบได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งอาจมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดทำเอกสาร และจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

1.5 ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองให้มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของงานแนะแนว และบทบาทของบุคลากรต่าง ๆ ในการแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานแนะแนวกับทางโรงเรียน โดยอาจจะดำเนินการในลักษณะของการจัดทำแผ่นพับเผยแพร่เกร็ดความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนว หรือจัดสัปดาห์เผยแพร่ความรู้ทางด้านแนะแนว โดยเชิญครู นักเรียน และผู้ปกครองเข้าร่วมงาน เป็นต้น

1.6 ควรจัดให้มีการประสานข้อมูลทางการดำเนินงานแนะแนวกันระหว่างบุคลากรระดับต่าง ๆ ในโรงเรียนและแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวโดยเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป

2. กรมวิชาการ

ควรมีบทบาทในการติดตามและเน้นย้ำให้โรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินงานแนะแนวให้เป็นไปตามนโยบาย และแนวปฏิบัติ โดยให้มีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

3. กรมสามัญศึกษา

ควรสำรวจสภาพความต้องการและความจำเป็นในด้านการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรู้และประสบการณ์ทางด้านแนะแนวของบุคลากร และดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามสภาพ และความจำเป็นที่แท้จริงของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยในแนวลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีผลการดำเนินงานแนะแนวดีเด่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย